

Anna Kujawa, Beata Sumorok, Dorota Borzyszkowska

XX WYSTAWA GRZYBÓW W TUCHOLSKIM PARKU KRAJOBRAZOWYM

XX exhibition of mushrooms in the Tucholski Landscape Park

W dniach 7-9 października 2013 roku w siedzibie Tucholskiego Parku Krajobrazowego (TPK) w Tucholi odbyła się jubileuszowa, dwudziesta wystawa grzybów. Podobnie jak w latach poprzednich wystawa organizowana była przez TPK przy współudziale Nadleśnictwa Tuchola, a nad stroną merytoryczną czuwały dr Beata Sumorok i dr Anna Kujawa reprezentujące Oddział Łódzki i Oddział Poznański Sekcji Mykologicznej Polskiego Towarzystwa Botanicznego oraz Polskie Towarzystwo Mykologiczne. Tradycją wystaw tucholskich jest organizacja warsztatów dla pracowników parków krajobrazowych województw: pomorskiego i kujawsko-pomorskiego, leśników, nauczycieli i pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Tucholi. W tym roku w warsztatach wzięli także udział uczniowie i opiekunowie Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Tucholi (Fot. 1). Przed wyjazdem w teren i zajęciami praktycznymi uczestnicy warsztatów wysłuchali prelekcji „Różnorodność grzybów”, zapoznali się z podstawami bezpiecznych grzybobrań oraz ze specyfiką zbioru owocników w celach wystawowych. Podczas zajęć terenowych zebrano 118 taksonów (rodzajów, gatunków i form) grzybów, które zostały zaprezentowane na wystawie. Wystawę odwiedziło ponad 700 zwiedzających, w tym dzieci i młodzież z okolicznych szkół i przedszkoli (Fot. 2). Tegoroczna wystawa miała uroczystą oprawę i towarzyszyły jej dodatkowe atrakcje aktywizujące mieszkańców Tucholi i okolic. Zorganizowano grzybobranie pod opieką leśnika i pracownika TPK, które zakończyło się konkursami na największą liczbę zebranych gatunków jadalnych, największą masę zebranych owocników oraz najoryginalniejszy owocnik. Zwycięzcy konkursów zostali uhonorowani nagrodami – suszarkami do grzybów, koszami, atlasami oraz innymi grzybowymi akcesoriami. Informacje na temat organizowanej wystawy promowane są w lokalnej prasie, na stronie internetowej organizatora, na banerach i plakatach rozwieszonych w witrynach sklepowych, placówkach szkolno-wychowawczych, urzędach i instytucjach w Tucholi oraz okolicznych wsiach.

W czasie pierwszego dnia wystawy można było degustować regionalne potrawy grzybowe przygotowane przez Gminne Koło Gospodyń Wiejskich w Tucholi (Fot. 3). Podczas wystawy prowadzone były warsztaty „Grzyby jadalne i trujące – różnorodność grzybów” dla uczniów Zespołu Szkół Leśnych w Tucholi. Jak w roku poprzednim w ramach tych zajęć została przedstawiona prezentacja dotycząca grzybów jadalnych i trujących oraz omówiono różnorodność grzybów, różne typy owocników i hymenoforów. Uczestnicy warsztatów zapoznali się z techniką przygotowania świeżych owocników grzybów na wysyp zarodników. Pod binokulem nastawiono różnorodne hymenofory grzybów wielkoowocnikowych, a pod mikroskopem można było zaobserwować różne typy zarodników. Jak co roku wystawa cieszyła się popularnością i odwiedziły ją szkolne i przedszkolne grupy dzieci i młodzieży

Fot. 1. Uczestnicy warsztatów mykologicznych w Tucholskim Parku Krajobrazowym. Fot. Rafał Borzyszkowski

Photo 1. The participants of mycological workshop in Tucholski Landscape Park, photo by Rafał Borzyszkowski

Fot. 2. Grupa dzieci i dorosłych podczas ogłaszania wyników konkursów. Fot. Rafał Borzyszkowski

Photo 2. A group of children and adults at the contests results announcement, photo by Rafał Borzyszkowski

Fot. 3. Panie z Gminnego Koła Gospodyń Wiejskich w Tucholi. Fot. Rafał Borzyszkowski

Photo 3. Members of the Farmer's Wives' Association in Tuchola Commune, photo by Rafał Borzyszkowski

oraz indywidualni zwiedzający. Podczas zwiedzania można było otrzymać bezpłatne materiały edukacyjne: folder pt. „Grzyby Tucholskiego Parku Krajobrazowego”, plan lekcji z fotografiami wybranych gatunków grzybów pod ochroną oraz woreczki lniane do przechowywania grzybów suszonych z nadrukowaną informacją edukacyjną.

Owocniki na wystawę zostały zebrane na terenie Nadleśnictwa Tuchola w okolicach miejscowości Szumiąca. Jak co roku grzyby eksponowano na dziedzińcu przy siedzibie Tucholskiego Parku Krajobrazowego. Na drewnianych ławach i pniach drzew wystawione zostały świeże owocniki grzybów umieszczone na drewnianych krążkach z trzpieniem. W bieżącym roku wprowadzono nowy szablon podpisów grzybów, gdzie oprócz nazwy i informacji o przydatności kulinarnej gatunku, umieszczono krótką ciekawostkę podkreślającą jedną z charakterystycznych cech. Zaprezentowane gatunki reprezentowały głównie pospolite grzyby występujące przede wszystkim w borach sosnowych, na leśnych przydrożach. Nazwy w wykazie przyjęto według Wojewody (2003) oraz Chmiel (2006), z wyjątkiem rodzajów *Stropharia*, *Hypholoma*. W ich przypadku nazwy oparto o Index Fungorum (www.indexfungorum.org).

W ramach edukacji mykologicznej mieszkańców Borów Tucholskich w jesiennej ofercie edukacyjnej Tucholskiego Parku Krajobrazowego znajdują się również prelekcje pt. „Grzyby Tucholskiego Parku Krajobrazowego” prowadzone przez pracowników Parku w siedzibie lub w szkołach. W 2013 r. w przeprowadzono 33 zajęcia, w których uczestniczyło 619 uczniów.

Fundusze na realizację zadań pozyskiwane są przez Tucholski Park Krajobrazowy z dotacji WFOŚ i GW W Toruniu.

Lista taksonów prezentowanych na wystawie:

1. Pieczarka bulwiasta *Agaricus sylvicola* (Vittad) Peck.
2. Muchomor cytrynowy *Amanita citrina* (Schaeff.) Pers.
3. Muchomor czerwony *Amanita muscaria* (L.) Hook
4. Muchomor porfirowy *Amanita porphyria* (Alb. & Schein.) Mladý
5. Muchomor jadowity *Amanita virosa* (Fr.) Bertillon
6. Szyszkolubka kolczasta *Austriscalpium vulgare* Gray
7. Dwuzarodniczka cytrynowa *Bisporella citrina* (Batsch) Korf & S. E. Carp.
8. Szaroporka podpalana *Bjerkadera adusta* (Willd.) P. Karst.
9. Borowik szlachetny *Boletus edulis* Bull.
10. Prószyk brudzący *Bulgaria inquinans* (Pers.) Fr.
11. Pięknoróg dwuprzegrodowy *Calocera furcata* (Batsch) Fr.
12. Pięknoróg największy *Calocera viscosa* (Pers.) Fr.
13. Czasznica workowata *Calvatia excipuliformis* (Scop.) Perdeck
14. Czasznica oczkowata *Calvatia utriformis* (Bull.) Jaap
15. Pieprznik jadalny *Cantharellus cibarius* Fr.
16. Pieprznik trąbkowy *Cantharellus tubiformis* Bull.
17. Klejek czerwony *Chroogomphus rutilus* (Schaeff.) O. K. Miller
18. Świecznica rozgałęziona *Clavicornia pyxidata* (Pers.) Doty
19. Lejkówka buławotrzonowa *Clitocybe clavipes* (Pers.) P. Kumm.
20. Lejkówka szarawa (Gąsówka mglista) *Clitocybe nebularis* (Batsch) P. Kumm.
21. Lejkówka zielonawa *Clitocybe odora* (Bull.) P. Kumm.
22. Stułka piaskowa (trwała) *Coltricia perennis* (L.) Murrill
23. Zasłonak kleisty *Cortinarius mucosus* (Bull.) Kickx
24. Zasłonak purpurowoblaszkowy *Cortinarius semisanguineus* (Fr.) Gillet
25. Kubecznik pospolity *Crucibulum laeve* (Huds.) Kambly
26. Ziarnówka ochrowożółta *Cystoderma amianthinum* (Scop.) Fayod
27. Ziarnóweczka cynobrowa *Cystodermella cinnabarinum* (Alb. & Schwein.) Harmaja
28. Gmatwica chropowata *Daedaleopsis confragosa* (Bolt.) J. Schröt.
29. Jamczatka wielkopora *Datronia mollis* (Sommerf.) Donk
30. Wrośniaczek sosnowy *Diplomitoporus flavescens* (Bres.) Domański
31. Hubiak pospolity *Fomes fomentarius* (L.) Kickx
32. Pniarek obrzeżony *Fomitopsis pinicola* (Swartz) P. Karst.
33. Lakownica spłaszczona *Ganoderma applanatum* (Pers.) Pat.
34. Klejówka świerkowa *Gomphidius glutinosus* (Shaeff.) Fr.
35. Klejówka różowa *Gomphidius roseus* (Fr.) Fr.
36. Łysak plamistoblaszkowy (penetrujący) *Gymnopilus penetrans* (Fr.) Murrill
37. Korzeniowiec wieloletni *Hetrobasidium annosum* (Fr.) Bref. s. lato
38. Lisówka pomarańczowa *Hygrophoropsis aurantiaca* (Wulf.) J. Schröt.
39. Maślanka łagodna *Hypholoma capnoides* (Fr.) P. Kumm.
40. Maślanka wiązkowa *Hypholoma fasciculare* (Huds.) P. Kumm.
41. Maślanka (łyszczka) ceglasta *Hypholoma sublateritium* (Fr.) Quél.
42. Strzępiak ziemistoblaszkowy *Inocybe geophylla* (Fr.) P. Kumm.
43. Lakówka ametystowa *Laccaria amethystea* (Bull.) Murrill
44. Lakówka pospolita *Laccaria laccata* (Scop.) Berk. & Broome,
45. Lakówka okazała *Laccaria proxima* (Boud.) Pat.

46. Mleczaj rydz *Lactarius deliciosus* (L.) Gray
 47. Mleczaj świerkowy *Lactarius deterrimus* Gröger
 48. Mleczaj paskudnik *Lactarius necator* (J. F. Gmel.) Pers.
 49. Mleczaj rudy *Lactarius rufus* (Scop.) Fr.
 50. Mleczaj welnianka *Lactarius torminosus* (Schaeff.) Pers.
 51. Mleczaj chrząstka *Lactarius vellereus* (Fr.) Fr.
 52. Koźlarz babka *Leccinum scabrum* (Bull.) Gray
 53. Koźlarz pomarańczowózółty *Leccinum versipelle* (Fr.) Snell
 54. Czubajeczka cuchnąca *Lepiota cristata* (Bolt.) P. Kumm.
 55. Gąsówka rudawa *Lepista flaccida* (Sowerby) Pat.
 56. Gąsówka irysowa *Lepista irina* (Fr.) Bigelow
 57. Gąsówka fioletowawa *Lepista nuda* (Bull.) Cooke
 58. Purchawka miękka *Lycoperdon molle* Pers.
 59. Purchawka czarniawa *Lycoperdon nigrescens* (Pers.) Pers.
 60. Czubajka gwiazdzista *Macrolepiota konradii* (Huijsm. Ex P. D. Orton) M. M. Moser
 61. Czubajka kania *Macrolepiota procera* (Scop.) Singer
 62. Czubajka czerwieniejąca *Macrolepiota rhacodes* (Vittad.) Singer
 63. Grzybówka fioletowawa *Mycena pura* (Pers.) P. Kumm.
 64. Grzybówka różowa *Mycena rosea* (Bull.) Gramberg
 65. Grzybówka rdzawoplamista *Mycena zephyrus* (Fr.) P. Kumm.
 66. Lejkownica nadrzewna *Ossicaulis lignatilis* (Pers.) Redhead & Ginns
 67. Krowiak aksamitny *Paxillus atrotomentosus* (Batsch) Fr.
 68. Krowiak podwinięty *Paxillus involutus* (Batsch) Fr.
 69. Murszak rdzawy *Phaeolus schweinitzii* (Fr.) Pat.
 70. Czyreń sosnowy *Phellinus pini* (Brot.) A. Ames
 71. Żylak trzęsakowaty *Phlebia tremellosa* (Schrad.) Nakasone & Burds.
 72. Łuskwiak złotawy *Pholiota aurivella* (Batsch) P. Kumm. s. lato
 73. Łuskwiak ognisty *Pholiota flammans* (Batsch) P. Kumm.
 74. Łuskwiak zmienny *Pholiota (Kuehneromyces) mutabilis* (Scop.) P. Kumm.
 75. Białoporek brzozowy *Piptoporus betulius* (Bull.) P. Karst.
 76. Bocznik białozółty *Pleurotus dryinus* (Pers.) P. Kumm.
 77. Bocznik ostrzegowaty *Pleurotus ostreatus* (Jacq.) P. Kumm.
 78. Drobnofuszcak jeleni *Pluteus atricapillus* (Batsch) Fayod
 79. Koralówka sosnowa *Ramaria eumorpha* (P. Karst.) Corner
 80. Monetnica maślana f. typowa *Rhodocollybia butyracea* (Bull.) Lennox f. *butyracea*
 81. Monetnica maślana f. szarobrzowa *Rhodocollybia butyracea* (Bull.) Lennox f. *asema*
 82. Monetnica sucha *Rhocollybia filamentosa* (Velen.) Antonin
 83. Monetnica plamista *Rhodocollybia maculata* (Alb. & Schwein.) Singer
 84. Płachetka kołpakowata *Rozites caperatus* (Pers) P. Karst.
 85. Gołąbek białozielonawy *Russula aeruginea* Lindbl.
 86. Gołąbek płowiejący *Russula decolorans* (Fr.) Fr.
 87. Gołąbek wymiotny *Russula emetica* (Schaeff.) Pers.
 88. Gołąbek brudnozółty *Russula ochroleuca* (Pers.) Fr.
 89. Gołąbek wyborny *Russula vesca* Fr.
 90. Skórnik szorstki *Stereum hirsutum* (Willd.) Gray
 91. Pierścieniak grynszpanowy *Stropharia aeruginosa* (Curt.) Quéf.
 92. Pierścieniak białoniebieski *Stropharia caerulea* Kreisel
 93. Maślak sitarz *Suillus bovinus* (L.) Roussel

94. Maślak ziarnisty *Suillus granulatus* (L.) Roussel
95. Maślak żółty *Suillus grevillei* (Klotzsch) Singer
96. Maślak zwyczajny *Suillus luteus* (L.) Roussel,
97. Maślak pstry *Suillus variegatus* (Schwein.) O. Kuntze
98. Chropiatka lejkowata *Thelephora caryophyllea*
99. Chropiatka pospolita *Thelephora terrestris* (Ehr.ex Willd.) Fr.
100. Wrośniak strefowany *Trametes ochracea* (Pers.) Gilbertson & Ryvarden
101. Wrośniak różnobarwny *Trametes versicolor* (L.) Pilát
102. Trzęsak listkowy *Tremella foliacea* Pers.
103. Niszczyk iglastodrzewny *Trichaptum abietinum* (Dicks.) Ryvarden
104. Gąska zielonka *Tricholoma equestre* (L.) P. Kumm.
105. Gąska ognista *Tricholoma focale* (Fr.) Ricken
106. Gąska niekształtna *Tricholoma portentosum* (Fr.) Quél.
107. Gąska mydlana *Tricholoma saponaceum* (Fr.) P. Kumm.
108. Gąska pieprzna *Tricholoma virgatum* (Fr.) P. Kumm.
109. Rycerzyk czerwonożłoty *Tricholomopsis rutilans* (Schaeff.) Singer
110. Podgrzybek brunatny *Xerocomus badius* (Fr.) Kühner ex Gilbert
111. Podgrzybek złotopory *Xerocomus pascuus* (Pers.) Krombh.
112. *Lejkówka *Clitocybe* spp.
113. *Zasłonak *Cortinarius* spp.
114. *Strzępiak *Inocybe* spp.
115. *Włośnianka *Hebeloma* spp.
116. *Ciemnobiałka *Melanoleuca* spp.
117. *Gołąbek *Russula* spp.
118. *Gąska *Tricholoma* spp.
- * Rodzaje prezentowane jako zbiór nieoznaczonych gatunków

LITERATURA

- CHMIEL M.A. 2006. Checklist of Polish larger Ascomycetes. In: MIREK Z. (Ed.). Biodiversity of Poland 8. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.
- WOJEWODA W. 2003. Checklist of Polish larger Basidiomycetes. In: MIREK Z. (Ed.). Biodiversity of Poland 7. W. Szafer Institute of Botany, Polish Academy of Sciences, Kraków.

Adresy autorów:

Anna Kujawa
Zakład Biologii Środowiska
Stacja Badawcza Instytutu Środowiska Rolniczego i Leśnego PAN
Turew, ul. Szkolna 4, 64 – 000 Kościan
e-mail: ankujawa@man.poznan.pl

Beata Sumorok
Pracownia Rizosfery Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach
ul. Pomologiczna 18, 96-100 Skierniewice
e-mail: beata.sumorok@inhort.pl

Dorota Borzyszkowska
Tucholski Park Krajobrazowy
ul. Podgórna 1, 89-500 Tuchola
e-mail: edukacja@tuchpark.pl